

IN NOMINE JESU
DISPUTATIO THEOLOGICA
DE
SACROSANCTA
ET INDIVIDUA
TRINITATE:

Quam

*Ex consensu & approbatione Amplissima Facultatis
Theologica in Regiâ Academia Aboënsi*

SUB PRESIDIO

Plurimum Reverendi & Excellentissimi Viri

DN. M. SVENONIS L. VIGE-

LII Copiâ-Vestmanni, S. S. Theol, ibidem Pro-
fessoris celeberrimi & Pastoris in Sagumeritissimi,
Præceptoris & Promotoris sui æterno honore
suspiciendi,

*Liberalis Exercitij causâ placida literatorum
censura submittit*

Andreas Thuronis Kyroënsis

F I N O

Ad diem Maji horis locoq; consuetis.

A B O E,

Excudebat Petrus Wald/ Acad. Typog: 1652.

Illustrissimo & Generosissimo Domino

DN. ARVIDO Wir-

tenberg de Seber /

Comiti in Nyborg / Libero Barci in

Cojmijoki / Domino in Urtis & Ull-

stad / Sereniss. R. M. Regniq; Sveciæ

Senatori, Regni Armamentarij

castrensis Tribuno Generali,

Senatori Militari,

Musarum Patrono Magno, Domino suo gratiosissi-

mo, Salutem gratiam & pacem à Deo Patre

per Jesum Christum.

Illustrissime Comes, Domine Gratiosissime,

Enues istas, quas Illustriss. V.º

Ex.ª lito pagellas, non teme-

rarius excussit ausus; sed sincerum

extorsit pietatis studium. Nam

cum

cum ad adventum Ill: V. ^a Excell: tiae
propter tot difficultates in bello
jam diu felicissimè exanlatas, sum-
mis à S. R. M. honoribus decoratae,
almam hanc Academiam, ac uni-
versam patriam incredibili lætitiâ
exultare viderem; teneri non po-
tui ego minimus omnium, quin ali-
quod lætitiæ, ac humilimæ gratu-
lationis signum exire facerem, ra-
tus morem esse magnis viris non
tàm fastidire viriũ imbecillitatẽ,
quàm cernuo clientum animo de-
lectari. Aspiciat igitur Illustriss:
V. E, sereno vultu, & clementer
accipiat hunc de S. S. Trinitate dis-

cursum, tenui minervâ concinna-
tum, nomenq; meum in album su-
orum cliētum referri gratiosè pa-
tiatur. Deus T. O. M. sacro sancta
& benedicta Trinitas, Ill^{am}: V. E. o-
mni felicitate ac benedictione eu-
mulet, faciatq; ex omnium voto
quam diutissimè perennare, in di-
vini sui nominis, gloriam, immor-
talem V. Excell. memoriam, &
totius hujus imperij commodum
atq; emolumentum.

Illustrissimæ V. Excell.º

Devotissimus cliens

Andreas Thuronis Kyroënsis
Finno.

Thesis I.

DOctrina de adorando Trinitatis mysterio, quanto magis in Ecclesia Dei est necessaria æternamq; anhelanti salutem examissim tenenda; Joh. 17: 3, 1. Joh. 5. 11. Tanto est subtilior & in inpenetrabili abyſſo posita, adeò ut sublimitatem ejus cœcæ rationis decempedâ cmetiri allaborans, non modo oleum & operam perdere se deprehendat, Sed & in inextricabiles errorum labyrinthos lapsu ruat præcipiti: Unde non sine re August. 1. De Trin: in hæc erumpit verba: Ubi quæritur unitas Trinitatis, nec periculosius alicubi erratur, nec laboriosius aliquid quæritur, nec fructuosius aliquid invenitur.

2. Cum igitur nostri sit instituti cogitationes ad venerandam hujus mysterij sublimitatem erigere, & de eo aliquid sub incudem placidæ ventilationis revocare: operæ pretium facturi sumus. Si intellectu nostro *εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ* captivo posito 1. Cor. 10: 5. Juxta infallibilem scripturæ *θεοπνεύσε* cynosuram, personarum in una Essentia Divina Trinitatem, earumq; distinctionem enodatus enarremus.

3. Vocem *Trinitatis* quod concernit, sciendum illam, licet *αυτολέξει* & totidem apicibus scripta in Sacro codice non inventiatur; *διανοητικῶς* tamen & quoad rem ipsam in illo contineri. Nam concretum ejus expresse ponitur in canonica Johannis, ubi dicitur: Tres sunt qui testificantur in cœlo, Pater, Verbum & Spiritus S. & hi tres unum sunt. 1. Joh. 5: 7. Posito autem concreto non colligi abstractum nemo asseverabit, nisi nexum

qui inter illa intercedit. Solvere sibi præstat. P. c. c. igitur hæc vox à Patribus tot annorum sæculis usurpata in Ecclesia Dei etiamnum retinetur.

4. Significat autem Trinitas in hoc sublimi mysterio non numerum; Sed modum superminentem, quo in una & simplicissima essentia Divina, tres Personæ, Pater Filius & Spiritus Sanctus ita subsistunt ut sint unus Deus Deut. 6, 4. Infinitus & immensus Job. 11, 8. Psal. 139: 8. Psal. 145: 3. Jerem. 23. 24. Omniscius Psal. 104. 24. Job. 28. 24. Heb. 4: 13. Misericors Exod. 34: 6. Ps. 86: v. 5. Ps. 103: 8. Esa. 49. 15. Omnipræsens Job. 11. 8, Act. 17: 27, Creator, Redemptor & Sanctificator &c. Quod qualiscumq; descriptionis loco hic attulisse sufficiat.

5. Ut autem hoc ritè percipiatur, notandum est 1. Essentiam hic notare id quod revera & modò quodam singulari ac incomprehensibili subsistit; numero unum tribus tamen personis communicabile, non ut in rebus creatis; Sed modo prorsus ineffabili, & in singulis totum.

9. 2. Personam in tremendo hoc Mysterio non denotare partem aut qualitatem aliquam alteri inhærentem; sed substantiam individuum, intelligentem, incommunicabilem, non sustentatam ab alio.

7. Unde discrimen inter Essentiam & Personam in Divinis & Rebus creatis observare in proclivi est: Nam Personæ creatæ omnes propriam suam habent essentiam & à se invicem numero differunt; Personæ autem Deitatis in una & simplicissima essentia ita subsistunt, ut eadē essentia quæ tota est in Patre, tota etiā sit in Filio & S. S.

8. Et quoniam in venerando hoc Myſterio nihilo ſecius judicandum aut ſentiendum eſt, quam Deus ipſe ex arcanâ Majeſtatis tuæ ſede prodiens te revelavit, diximus in uaa & ſimpliciſſima eſſentia Divina tres eſſe Perſonas diſtinctas, Patrem, Filium & Spiritum S.

9. Cujus orthodoxæ propoſitionis veritatem, antequam immotis ſuperſtruis fundamentis, ſimpliciter probare plures una eſſe Deitatis Perſonas inutile non judicamus.

10. Quod quidem evincimus ex ijs Scripturæ teſtimonijs, in quibus vel. 1. *Vox Elohim, ſingulari numero in Scriptura haud quaquam caſſa*, ut patet Job. 4: 9. cap. 12: 4. cap. 13: 8. Pſal. 18. 32. &c. de Deo in plurali enunciat. Deut. 6. 4. Et non tantum cum verbo ſingulari conſtructa legitur, Gen. 1: 1. In principio creavit Elohim cœlum & terram. Confer. Gen. 2: 5. cap. 17: 3. cap. 35: 9. 11. Deut. 5. 22. Sed etiam nominibus, participijs & adjectivis pluralibus paſſim conjuncta reperitur, ut Gen. 20. 13. Peregrinari me fecerunt Elohim. Adde Gen. 35. 7. 2. Sam. 7. 23. Deut. 5. 22. Joſ. 24. 19. Job. 35. 10. Pſal. 58: 12. Pſal. 149: 2. Eſa. 44. 2. cap. 54. 5. Jerem. 10: 10. cap. 23. 36.

11. *Vel Deus de ſeipſo pluraliter loquitur*, Gen 1: 29. Faciamus hominem ad imaginem & ſimilitudinem noſtram. Conf. Gen. 3: 22. Gen. 11. 7. Eſa. 6: 8.

12. *Vel 3. Jehova de Jehova, Dominus de Domino verba facit*; Gen 19 24: Jehova pluit ſuper Sodomam & Gomorrhâ Sulphur & ignem à Jehova de cœlo. Huc refer Gen. 9. 16. Exod 11. 4. cap. 16. 8. cap. 23. 19. c. 24. 1. c. 30. 16. cap. 33. 19. Num. 14. 21. Pſal.

Pfal. 45. 8. Psal. 110. 1. Ier. 23. 3. cap. 33. 16. Dan. 9. 19.
Osc. 1. 7. Zach. 3. 2.

15. *Vel 4. Oratione copulativa Deo conjungitur Spiritus aut verbum, vel aliud quid pluralitatem subindicans:* Psal. 33. 6. Verbo Domini cœli firmati sunt & Spiritu oris ejus &c. adde Psal. 107. 20. Esa. 34. 16. cap. 48. 16. cap. 61. 1: Luc. 1. 35.

14. *Vel deniq; 5. Nomen Jehova, Domini aut Dei, bis aut ter repetitum ponitur.* Esa. 26. 4. Ier. 33. 2.

15. Pluralitate personarū Deitatis, firmis Sacræ Scripturæ lemmatis sic roboratâ, venimus nunc restrictum pluralitatem illam ad Trinitatem, quod facturi producimus 1. *Ex veteri Testamento a Creationem* quæ tribus Personis ex æquo tribuitur. Gen. 1. 1. In principio creavit Deus (innuitur Pater) v. 3. Dixit Deus (indigitatur per verbum Filius) v. 2. Spiritus Domini ferebatur super aquas (nominatur Spiritus S.) addatur Psal. 33. 6.

16. *β Trinam vocis Jehova vel Dei repetitionē* Num 6: 24. Benedicat tibi Jehova & custodiat te, illuminet Jehova faciem suâ tibi & misceatur tui, attollat Jehova vultum suum ad te & det tibi pacem. Huc facit Esa. 63. 7. cap. 33. 22, Psal: 67. 7. Jer. 33. 2.

17. *γ Trinam vocis Sanctus repetitionem in θεολογία illa cœlestium ὑμνητῶν adhibitam.* Esa. 6. 3. Apoc. 4. 8. Sanctus Sanctus Sanctus Iehova exercituum, Quem locum ad omnes tres Sacro Sanctæ Trinitatis personas esse referendum, ita concludimus: Qui prophetam alloquitur & Maiestatem suam ipsi manifestat is ab Angelis hic glorificatur & Jehova appellatur, At Pater Filius, & Spiritus Sanctus &c. Ergo &c. Maior huius Syllogismi patet ex citato cap. 6. Esais. Minorem confiro

manus ita. De Patre hunc textum loqui, nullum est dubium. De Filio autem quod loquatur, confirmat Joh. 12. 40. De Spiritu S. Act. 18: 26.

28. *II. Ex Novo Testamento & Trinitatis revelationem* Matt. 3, 16, 17. Mar. 1, 10, 11. Luc. 3, 21, 22. Joh. 1: 32. Quæ Patrem de cœlo clamantem, Filium in Jordane stantem, Spiritum S. in specie columbæ descendentem manifestat. *β Expressam trium personarum nominationem.*

1. Joh. 5: 7. Tres sunt qui Testificantur in cœlo, Pater, Verbum & Spiritus S. & hi tres unum sunt. Huic illustri de Trinitate testimonio, adde verba institutionis baptismi Matt. 28. 19. Et insignia illa loca Joh. 15. , 26. cap 16: 13, 14, 15. Trinitatem personarum liquido comprobantia. *γ. Filij Dei incarnationem,* quæ Patrem mittentem, Filium carnem assumentem, Spiritum Sanctum obumbratione concurrentem monstrat Luc. 1, 19.

Sicigitur Trinitate Personarum sufficienter demonstratâ; quomodo eæ sint distinctæ porrò dilucidandum venit, quod ut commodè fiat, observandum est S. S. Trinitatis personas dupliciter considerari posse.

20. *1. Respectu essentia,* quomodo consideratæ Personæ benedictæ Trinitatis sumuntur aut *α. Conjunctim,* & sic ab illa nihil quicquam differunt, nam tres illæ Deitatis Personæ sunt una & simplicissima essentia Divina. Aut *β. Sigillatim & Scorsim,* quomodo fatendum est distingvi essentiam & personam, nō quidem realiter, sed tantum formaliter. Nam Persona est essentia Divina; Sed cum certâ proprietate & modo subsistendi restricta & limitata. Si vero inter essentiam & personam planè nihil intercederet discriminis, ex unitate essentiæ unam esse in Deitate personam rectè inferri posset.

21. *2. Inter se,* & sic si considerantur Deitatis personæ duobus modis distiugvuntur., *1. Ordine,* nam ta

ter est prima persona, quia est gignens, Filius secunda persona utpote genitus, Spiritus S. est tertia persona quippe procedens à Patre & Filio. Hunc ordinem exprimit Scriptura cum alibi, tum præcipue Matt. 28: 19. 1. Jon. 5: 7. non importantem aliquam essentiam, dignitatis, aut temporis inæqualitatem; Sed originem duntaxat & productionem inuentem, proindeq; nunquam immutandum; Sed diligenter observandum.

22. II. *Operationibus*, ijsq; tum I. *Internis*, quæ intra Divinitatem manent, omnem reipientes communicationem, & ea propter personales proprietates, atq; interna personarum discrimina audiunt. Earum & Patris est *Gignere* Psal. 2. 7. *β. Filij Gigni* Psal. 2. 7. Prov. 8: 24. *γ. Spiritus Sancti Procedere à Patre & Filio.* Joh. 15: 26. Gen. 1: 2. Psal. 33. 6. Job. 33. 4. Gal. 4. 6. Rom. 8. 9. 1. Pet. 1. 11. Esa: 11. 4. 2. Thess. 2. 8. De his notanda est Regula Augustini: *Opera Trinitatis ad intra sunt divisa.*

23. Tum II. *Externis*, quas Deus extra se exercet in creaturis & præcipue in Ecclesia. Hæ dupliciter considerari possunt. I. *Absolute* & sine discrimine, quomodo omnibus tribus personis tribuuntur communiter, juxta Regulam Augustini: *Opera Trinitatis ad extra sunt indivisa.*

24. 2. *Relative*, & quoad modum & ordinem agendi, prout attenditur, quæ sit cujusq; persona proprietas, quæq; operetur immediatè, & ita hæc considerantur. Nam in operibus ad extra tres personæ simul operantur servatâ tamen cujusq; personæ proprietate & ordine agendi, quem videtur indigitare Apostolus hæc sonans verba Rom. 11. 36. Ex ipso, per ipsum, in ipso sunt omnia, ipsi honor & gloria. Confer. 1. cor. 15: 57.

25. Propter hunc igitur ordinem & modum agendi

Deo

Deo Patri tribuitur creatio Gen. 1. 26. & alibi passim ut
& in symbolo Apost. Filio redemptio 1. cor. 1. 30. Gal.
3. 13. Tit 2. 14. Apoc. 5. 9. Conf. Symb. Ap. Spiritui
Sancto sanctificatio 1. Cor. 6. 11. Joh. 3. 5. Et Symb.
Apost. Licet hæ operationes etiam omnibus tribus
personis indiscriminatim ferantur acceptæ. Sic Patri
tribuitur Redemptio Psal. 31. 6. Psal. 111. 9. Joh. 3. 16. 17.
Sanctificatio 1. Thes. 5. 23. Gal. 4. 6. Filio assignatur
creatio Joh. 1. 3. 10. Eph. 3. 9. Col. 1. 16. Heb. 1. 2.
Sanctificatio 1. Cor. 1. 30. Eph. 5. 25. 26. Spiritui San-
cto quoq; ascribitur creatio Job. 26. 13. cap. 33. 4. Re-
demptio 1. cor. 6. 11.

26. Itaq; porro tenendum est, in operibus ad extra
quando una vel duæ personæ nominatur, totam Trinita-
tem intelligi. Aliquando autem in Scriptura mentio
fit trium personarum. Matt. 28. 19. Quandoq;
duarum Rom. 1. 7 non raro unius 1. cor. 16. 23.
Et nunc servatur ordo personarum, nunc invertitur.
2. cor. 13. 13. Idq; ut sit testatissimum quamli-
bet Sacro Sanctæ Trinitatis personarum esse unum il-
lum & verum Deum.

27. Ulterius de distinctione Personarum benedictæ
Trinitatis dicimus, non esse illam 1. *Essentialem*, una
quippe est essentia Divina. 2. *Accidentalem*; nam nulla
in Deo sunt accidentia. 3. *Intentionalem*, non enim à
nostræ mentis operatione pendet. Sed esse 4. *Veram*
& *Realem*, ita ut alia sit Persona Patris, alia filij, alia Spi-
ritus Sancti.

28. Tandem coronidis loco statumus, S. S. Trini-
tatis Personis competere 1. *Compositam* qua eadem est
e rum essentia non propter similitudinem; sed identiti-
tatem. 1. Ioh. 5. 7. Joh. 10. 30. Propter quam

ἁπορίας tam Filius est verus & æternus Deus quàm Pater & Spiritus Sanctus.

29. 2. *ἰσόρρητα* quâ tres illæ Personæ sunt inter se æquales proprietatibus essentialibus, actu subsistendi, dignitate & honore, prout eleganter & fulè idipsum docet, confessio Athanasij.

30. 3. Quod una persona sit in alia, propter unam eandemq; numero essentiam, quam totam singulæ personæ possident. Et propterea personæ illæ sunt *ἐνυπόστατοι* 3: Pater in Filio, Filius in Patre, & Spiritus S. in Patre & Filio. Ioh. 1, 1. cap. 10. 38, cap. 14. 10, 11.

Hic jam subsistimus, Trinu-
ni Deo cuius Majestatem his
pagellis lustravimus, sem-
piternam concinen-
tes gloriam.

Præstantissimo & Literatissimo Juveni,
DN. ANDRÆ THURON: KYROENSI
FINNONI Thesium harum Authori, & pro-
pugnatori optimo.

Disseru in cathedra, de Sancto risè I EHOVA,
Qui residet rutili trinus in arce poli.
Rem Domino ANDRÆ præstas doctissime gratiam,
Tandemq; ad caelos te Deus ipse vehet.

Ita applausit patriota.

ABRAHAMUS ABR: Insulensis Fin: